

NAŠE NOVINE

POLITIČNI- GOSPODARSKI I KULTURNI TEDNIK.

Prihaja vsako nedeljo. — Cena: »Naši Novini« je na leto 40 D. na polleta 20 D. Oglasi se tudi spremajo. Cena ednega kvadratnega centimetra za ednok 75 par. Za večkrat popust. Rokopisi se nevrnejo.

Uredništvo i uprava je v Dolnji-Lendavi št. 32.
Izdajateo: FERDINAND HERMAN r. k. kaplan.
Odgovorni urednik: HARI LEOPOLD ev. p. duhovnik.

I. Leto 10. številke.

Dolnja Lendava, 25. jula 1926.

Cena edne številke 1 Dinar.

»Prekmurcu« v odgovor.

V »Slovincu« od 16. jul. niki »Prekmurec« šče dokazati, ka Prekmurci nikak nemrejo spadati k Horvatom. Slobodno njemi je. Ali či že kaj piše, tē naj ne misli, ka do njegove tuparije samo birke čete; zato naj malo zepne svojo drznost i naj samo takše trdi, kaj je mogoče dokazati. Mi za gotovo držimo. ka je tē budalosti eden zeleni mladéne napisa, ar smo že večkrat vidili, ka je spodobne drznosti pod lastnim imenom pisao, kak na példo tisto smešnico »Pozabljeni bratje pri Rábi«, ali pa tisto motovitsko razpravo od »Agrarnoga proletarijala u Prekmurju«, gde je ravno nasprotno istina. — Zato njemi zdaj za vselej povemo, naj ne piše o takših zadeva, o šterih niti plavoga »dunsta« nema, nego mesto pisarije naj skrbljivo študira bogoslovje, naj se pripravlja na svoj sveti poklic, ar stem Prekmurcom več haska lahko spravi, kak svojimi novinarskimi članki. — »Slovenec« bi pa tudi lejko malo pogledno, kaj je v člankih, ki se tičeju Prekmurja, i nebi svake neumne fraze štampati dao. —

»Slovenska Krajina je i mora biti slovenska«, tak je nastavo svoj članek tisti zeleni mladič. Mi smo že dokazali v etom listi, ka »Slovenska Krajina« zemljopisno nigde ne obstoja, ka je to ime g. Klekl iz Budapešta dobo, gda je leta 1918. vogrsko autonomio kovao za vogrške slovence. I tak ta namišljena »Slovenska Krajina« za nas volo lejko ostane, či ščete, slovenska ali japanska ali magari ciganska. — Mi se borimo za Prekmurje, za pravico, za enakopravnost prekmurskoga prebivalstva. Ne borimo se za jezik, ar dobro znamo, ka za 20 let v državi S.H.S. ne bo drugoga jezika, kak srbohorvacki državni jezik. — Zato se zeleni pisec temeljito moti, gda se obreguje no Zagreb zakaj šče Prekmurje pod sebe spraviti. Zagreb je pritem čsto nedužen. Večina Prekmurcov je pri zadnjih volitvaj na horvacko stranko volila. To je ne Zagreb napravo, nego volivci Prekmurja so stopili na horvacko stran. Ali nemajo pravice na to? To je

pravica samo odločbe lüdstva. —

I potom začne pisec svoj poznani način, naimre trditi drzne reči brez podlage, brez poznanja stvari. Misli si: morebiti se znajde gde kakši somar, šteri de to vervao. —

Prva njegova drzna trditev, je ka smo mi Prekmurci s Slovenijov meli stoletne stke, za s Horvati da smo ne meli nikakših otókov. Dobra polovica katoliških Prekmurcov je 280 let spadala pod zagrebačko püšpekijo; iz Zagreba smo dobivali dühovne pastere, zagrebski püšpecje so fermalí naše očake. Je mogoči boljši i vekši stik? Treba je znati zgodovino. A tisti stiki s Slovenijov gde so bili? Zgodovina nikaj ne ve v njih. Gotovo, da so Bistričanci, Dokležovčani, Bakovčani i Petančarje meli stike s svojimi štajerskimi sosedi. Na Muri so vküp meli mline. — Ali pitajte ednoga Gumiličanca, 70 let staroga moža, ali je on vu svojih mladih letaj znao za Ormož, za Ptuj, za Maribor? Morebiti je hodo parkrat na božo pot k Sv. Trojici na Štajerskom; ali k Majki božoj Bistričkoj je tudi hodo. — Par vesnic pri Muri je ne celo Prekmurje, Sobočanec, Pücončar, Križevčar, Gornji Petrovčar, Gornji Lendavčar, Jürjančar, Bodončar, vsi so Prekmurci; pitajte zgodovino, ka so iskali tej gda na slovenskom štajerskom — prek Mure? Tei so te vidili ob prvím Maribor, gda so je žandárje ta gnali vu vozo. Ali Čakovec, Varaždin, Ludbreg itd. to so vsem dolnjim i gornjim Prekmurcam poznana mesta. To je bila stoletna trgvska pot; Varaždin, Čakovec, Turnišče, Sv. Gothard. — Da, hodili so Prekmurci na Štajersko; ali kam so hodili? V Nemško Radgono. Tü so si vse kúpili i tü so vse odali. Ali prek Mure so vsigdar nikaj ne odávali i ne kúpivali. —

Nadale to piše zeleni »Prekmurec«, ka so Prekmurci »pretekla stoletja« slovenske knjige rabili, pa ne horvacne. Tü je pa preveč tüčnoga baka strelo. Ar naši očaki so pretekla stoletja sploh nikše knjige ne rabili, ar so ne znali četi. Prva štampana slovenska knjiga, štero je narod v Prekmurji v roke dobo je bila »Molitvena knjiga« Kuzminič Mikloša 1788. leta. Ta knjiga je bila »vendska«. Slo-

venski učenjaki literarne zgodovine trdijo, da so v tistom vremení »prekmurski« pisatelje v lepšem slovenskem jeziki pisali, kak štajerski pa kranjski slovinci. To bi trbelo znati, tistomi, ki od takših stvari šče pisati. — Kaj on od Mohorovih knjig i od slovenskih molitvenikov piše, to ne spada v »pretekla stoletja« nego v doba zadnjih 40 let. Leta 1886. je »držba Sv. Mohora« v celom Prekmurji mela 158 letnih članov; v istom leti je v zagrebski püšpekiji bilo 204 članov Moharove družbe. Zato je to ne argument da bi Prekmurci morali k Sloveniji spadati, ar potem bi horvatje zagrebske püšpekije tudi morali ta spadati.

Obtrejtim se drzne trditi ka so nam trgi Slovenskih Goric v neposredni blizini. Kakši trgi? Ka lejko tam kúpimo, ali ka lejko odamo? Ka mi nemamo, tisto Slovenske Gorice tudi ne majo; ka pa oni lejko odajo, tisto nam ne trbe kúpiti. Istina, nekaj vina i jabočnice kúpijo naši lüdje v Slov. Goricah, ali to je samo najnovější stik, odkod nemrejo na Vogrsko po vino, ar je vogrsko vino vsigdar falejšje bilo od štajarskoga.

V zadnjój točki je doségnjen vrhunec politične neznosti: »Kakšen smisel ima združiti Prekmurje i Medjimurje v posebni oblasti?« pita pisec, Či bi on ne samo tak z lüfta pisao, nego bi si tudi kaj premišlavao. te bi njemi to ne trbelo pitati, ar bi sam lejko znao, ko ta združitev je najboljši smisel čina. Oboji smo spadali pod Vogrsko, ednake zakone, iste tradicije smo meli. V ministerstvu pravde v Belgradi obstoja »odeleńjo za Bačku, Banat, Baranju i Medjimurje«; ar so tē pokrajine prle pod vogrsko spadale; zato je to potrebno bilo, naj zdaj tudi majo posebne uradnike, šteri njihove zedeve znajo razsoditi. Zakaj pa Prekmurje nema te ugodnosti? Zato, ar je Slovenija Prekmurje za sebe pograbila i na austrijska kópita potegnola. Gda so Srbi prevídili, ka je to ne dobro ino so šteli Prekmurji posebno oblast (gubernijo, dati, te je g. Klekl na pri-govarjanje svojih »slovenskih« političnih pajdašov vse geno, da je

preprečo to dobro nakanenje Srbov. —

Na zadnje pitamo toga modroga »Prekmurca«, ali je on gda vido Medjimurje? Če je vido, kak pa te vüpa na papir vrči takšo oslarijo, ka bi si v združítvi Prekmurja i Medjimurja »dva reveža podala roko?« Medjimurje s svojov imenitvo rodovitnov zemljov je ne revež, nego proti Sloveniji bo galaš. Medjimurje je 128.597 katastralnih oralov zemlje, ne kranjske pečine, nego dobre rodne zemlje i na toj zemli 90.000 lüdi! Mladi pisec, ešče se dosta morate včiti, da bodete sposobni za moralno-ekonomski vprašanj pisati. —

„Naše šole“.

Pod tem naslovom so Klekl-nove »Novine« moder članek objavile. Samo to najvažnejše je izostalo. Ako bi se naimre naše vesničke šole opüstile ino bi se mesto njih vküpne farne šole zidale, što bi noso tē velikanske stroške? Jeli gospod veliki župan mariborske oblasti, ali pa tisti siromaški lüdje, šteri so si z velikim težavami svoje domače vesničke šole postavili? Jeli ma düšo tisti človek, šteri to šče, ka si naj ubogi Prekmurci v dalešnjem kraji veliko, vküpno, vngorazredno šolo zidajo, gda doma majo svojo drago šolo!? To bi bilo tiranstvo brez primere. Od toga vekše krivice si niti zmisлити nemoremo.

Ako se šolske razmere v staroj Austriji tak razvijale, ka so vküpno farno šolo meli, dobro je; ali kaj ščete z austrijskimi razmerami v Prekmurji? Prekmurje ma svoj šolski zakon, šteroga veliki župan nemore razveljavliti, nego samo parlament. I mi se vüpamo, ka naš parlament pravičen šolski zakon napravi, šteri ne de vküp rüšo tisto, kaj je dobro bilo napravljeno.

Ali mi Prekmurci tü znovič vidimo, ka ne spadamo k Sloveniji, ar slovenski uradniki vsigdar nove težave rivlejo na nas, vse obtežilne naredbe i običajje iz stare Austrije raztegüjejo na nas; zato nemamo drugoga izhoda, kak prositi

vlado v Beogradu, naj nas amputira od mariborske oblasti i pridruži k novoj, štera se bo ustanovila v Varaždinu, ali Čakovcu.

Zakaj je dača velika?

Ako so razmere po celoj državi takšne, kak eti okoli Lendave, te se nam ne treba čuditi, ka država tak dosta penez potrebuje, i zatoga volo tak veliko dačo terja.

V Lendavskoj šoli majo poseban razred za z šolarov i razred za 15 šolarov. Za vsaki razred država posebnoga učitelja mora plačevati. V Turnišču je štirirazredna šola s 8 učitelji. Štirje pred poldanom včijo, štirje pa poldne. Drugi učitelje morajo celi den včiti, tej pa samo poldneva. Zakaj pa država tu 8 učitelov plačuje, da bi 4 zadosta bili? Samo na te 4 nepotrebne učitele država na leto 80 jezero Dinarov mora izplačati. Što je kriv toga? Slovenska šolska oblast. Či bi v Beogradu to znali kak se tu državi penezi vgonijo, bi je vse pognali.

Tak je zdaj v vsakem uradi. Personal je trikrat vekš kak prle Polovico uradnikov i zandarov treba odpustiti i včasi de dača menša.

Politični glasi.

Velika povoden.

Od vsej naši krajaj dobivamo sporočila, da je voda polila rodovitno zemlo. Najvekša pa je bila

v Bački. V Apatini je Duna predrila breg i je 100 jezer plügov polili; v Baranji 8 jezero; v Belji 24 jezer; v Bogoevi 47 jezero. Kvar je strašno veliki. Keliko se da po prečno ugotoviti, je 200 milijon Din.

Politični položaj.

Dr. Nikić je iz radičove stranke z ništernimi kōveti vōstopo, pa je ustanovo novo stranko, zato je Radić zahtevao od njega, da se naj odpove od ministertva. — V radikalni stranki je tudi ne vse v redi. Tam se tudi naj hitrej zgodi, da se razcipijo. — To vse kaže na to, da volitve ne bodo daleč.

Nedelja

po risalaj deveta.

»Gda se Jezus približavao k Jeruzalemi, videvši varaš, jokao se nad njim (Lukač, 19. 41.)«

Čidno mili i genljiv je denešnji sv. evangelium. Sam Sin božji se joče, da je zagledal varaš i pravi: »O da bi bilo spoznalo . . . pa neprijatelji pridejo . . . i te porušijo« . . . — Jezus se pa tudi gnjesden joče nad starišami, steri svojo deco zanemarjajo. Nekša ženska, mati več dece, je svoje dete zavrila. Najde to zavrženo dehte dekla, štera ga vzgoji. Iz tega deteta postane svetnik: to je sv. Pter Domijan! Nad takšimi, starišimi more pač Jezus bridko jokati, steri svojo nedolžno deco zanemarjajo. Takša mati je bila tudi Agara, štera, je zavrila svojega sina. Jezus se joče nad nezakon-

skim materami, ki svojo deco zanemarjajo, zavržejo, ubijejo. Jezus je vidi i se joče.

Jezus joče nad roditelji, steri ne kršćansko živejo, brezi kršćanske ljubezni, v kreganju, v preklinjavanju od zajtra do večera. Oča pride domo pijan, kriči, deco i ženo preganja, zabranjuje od molitvi. Takšo hišo zagleda Jezus i se milo joče. — Oj nigdar ne tako stariše, roditeli, liki po zgledi sv. Ane, te se Juzus nebo jokao nad Vami. Mi rajši jočimo pred nogami milena Jezusa — da bi Jezusovo veselo lice tudi v nebesaj gledali.

GLASI.

Zapuščajo nas . . . Družina g. pokojnoga Dr. Fabijana Józsa se je odselila z Lendava na Madjarsko. Imenovana družina je v Lendavi od vseh v največji ljubeznostjo živela. Vsi ljudje so jo radi imeli, posebno pa glavo te družine, ki je mnogo let bio doktor v Lendavskem okraji, i je svojo veliko znanostjo večini nezaj dao zdravje. — Kak smo jih radi imeli to družino, so pokazale, one skuže, štere so potekle pri slovi. Odite od nas, a vas spomin ostane pri nas i vas prinase. Nej smo se poslovali od vas na veke, liki vas čakamo nazaj. — Zbogom.

Osebna vest. V nedeljo 25. augusta se v Turnišči poročio g. dr. Franc Kral zdravnik z gospodičino Mariško Rous. — Čestitamo.

Pismo iz Gančan je dobilo uredništvo, kje se pritožujejo, da ne dobijo redno po pošti „Naših Novin“, i da je zopet pismonoša prigovarja, da naj nezaj pošlejo „Naše Novine“. — Skoro to nam poročajo iz Lipovec. Ka je istina na tem? pitamo pristojen poštni urad. Ali smo že v resnici tak daleč prišli, da že zovolo politike pismonoši ne oprav-

ljajo vredno svoje delo. Pazimo na svako delo i si gori pišemo. Povejmo tudi, či pridejo od krüja, po tem pa se naj ne jočejo.

Bratonci. Komaj čakamo, ka pride sobota večer, zato, ka te do rok dobiemo „Naše Novine“, štere vsi z velikim veseljem gōrisprimemo i zanimanjem čtemo. Vsako soboto ji pride več pa itak vsikdar sfalijo. Edni je zraven proti plačujuje za celo leto neprej, drugi polletno, kak pač što premore. — Či bo tak šlo naprej, bo za kratek čas vsaka naša hiža mela naročene „Naše Novine“.

Ar se ljudstvo zanima za novo stranko, bi bilo najbokše, če bi što od vodstva k nam prišlo i prečtelo program, potom pa ustanovo stranko. Do svidenjel

Oj ti čudna škratica! Te beteg je razsajao po Prekmurji, pa tudi izven Prekmurja. Zatogavolo pa so tudi nastavili razne straže, štere so mele te nalog, ka so pazile na škratico. — Nekaj dni pred püconskom zenjom pa čujemo, ka je škratica preminola i straže razpušćene i senje u Püconci obdržano. Vsi smo že bili veseli i smo pripravljali svojo živino za beltinsko senje —, a smo se grozno fkanili, zato, ka nam je to senje škratica zaprla, čeravno je v celoj beltinskoj župniji ne bi lo toga beteg. — Eden pa je pravo: Zakaj so beltinčarje dali tak malo votumov demokratom i če bi kaj več dali, bi ne prišla knjim škratica. — Če je to istina, te se bomo mogli jako paziti.

Beltinski farnik.

Kakši so ljudji? Ništerni ljudje so se tak dali v politiko, da pozabijo na vse drugo. Tak so ništerni sujestri (čevljari) zapustili svoje trinogate stolččke i zabijanje klinčkov v črevlje, ar se njim to že za malo gšeft vidi i ščejo v žamatnij stolce sedeti, i v človeske glave zabijati S. L. S. politiko. Sreče pa majo jako malo, ar njim ljudje pravijo: „Sujster ostani pri kopiti!“ — Ja, ja bokše bo či ta delala šolinje, nej pa da koveta politiko, pa ta več haska mela.

Podlistek.

Siroče.

I. Testament.

Janči je komaj 6 let bio star, da je postao žakutor testamenta. Njegova mati je napravila teštament, šterega je on mogeo izvršiti. Testament je ne bio o pejnez, o hiši, o vrednosti, liki ka nemre plačati ne s pejnezi, ne s kem drugim — bio je o edni materi.

— Idi, moj sinček — je na tihoma šepetala smrtjo boreča mati — idi i išči si mesto mené drugo mater, štera te bo ljubila, pazila, i vzgajala . . . Išči i najdeš! Gospod Jezus je to obljubo i jez verjem v Njem . . .

Lice merajoče ženske se je spreminolo i je blede oči obrnola v kot, da bi koga zvala. Gor se je štela zdignoti a je slaba, . . . spadne nazaj v posteo.

— Idem! — šepeta pa — samo od sinčka še morem slove vzeti . . . Išči, moj mili sinček, samo išči. . . No pa kje naj iščem? Namilo je zdihavao mali Janči. Prijao je za materno roko, štera je pa že mrzla bila.

Kje naj iščem mater! — je jokajoč

ponavlaio mali Janči, a materna sladka vüsta so se več ne odprla. Duša je odišla že na drugi svet.

V hiši je bila nočna tišina, samo še vōra je kalila mir i serce maloga Jančija je bilo. Čakao je, da se odprejo pa materine zatisnjene oči . . . da de pa slišao sladki materni glas . . . Merno, tiho i zatopljano je čakao dugo, da je ne opazo, ka je prišla v hišo sosedka i se je na glas jokala.

— Moj Bog, moj Bog, že je mrtval! Zdj se zgledno na prišlo žensko i se ne razume, zakaj dela takšo veliko larmo, ko njegova mati tak sladko spi. Sosedka je ne razumela to čudno gledanje maloga Jančija, nego dale joče.

Umrta je! Idem pa pozovem druge ljudi. Sirotu, rešila se je.

Mali Janci se je nagnu na umrlo svojo mater i je z obema ročicama držao materno mrzlo roko. Ka je on znao ka pomeni reč: smrt!

Za malo vreme je hiša puna bila s ljudmi i ženske so jo začele mujevati i oblačiti. Sredi v hiši postavijo trügo i mrtvo mater položijo v njo, a pa tak visoki, da mali Janči nemre viditi. Postavijo križ, okrog trüge sveče, to malomi Jančiji nikak nejde v pamet, da je

dan pa sveče gorijo, da njegova sladka mati spi.

— Možak! — prosi mali Janči tam pri trügi stojećega možko — vzdignite me, da bom vido svojo mater. Možak je usmiljeno poglednojo i ga vzdignejo. —

— No pa si li poglej, pa dobro si poglej, ar jako dugo jih ne boš vido. Janči je ne čüo ali pa je ne razmo, ka njemi gučijo možak, samo je trdno gledao že žuti obraz . . . Njegova mati je, pa že denok je tak zgledala, da ne bi bila.

Naj jo küšnem — prosi možaka. No pa samo jo küšni i ga držijo bliže. Küšno je pa se je strosil, nikaj takšega je čüto, ka je prle nigdar, da je küšno svojo mater. Tak je vse hladno bilo . . . tak mrzlo . . . popolnoma inače — i oči so tudi zaprete.

Spijo — pravi mali nevedni Janči. Tak je — potrdijo mu možak, i se već ne zbüdiyo.

Zakaj se pa ne zbüdiyo — pita pa Janči, ki je o tem nikaj ne razmo.

Sinček — tolmači mu možak — mrtev človik već se ne zbüdi . . . to je se se zbüdo idnok . . . ja ednok! . . . Ko angelje s trombetami zbüdiyo . . .

No te že mi tudi ne bomo živeli.

Zaj ga je doli djao i si je pogučao: zdaj pa idem po skopam grob.

Mali Janči je pa sam ostao v hiši. V glavi se me je vse mešalo. Razmo je, pa ne je razmo. Telko pa je vido, da se je z njegovo materij nikaj čüdnoga zgodilo. Sledkar pa je še bole bio zablodnjen, da so prišli g. notariuš i so ga pitali, či so mati zapustili, kaksi testament. Odkod pa to naj on zna, ka je testament? Samo, da so ga po dečinjem pitali: „Povej nam, ali so ti mati kaj pravili?“

„So!“ pravi.

No i kaj so ti pravili?

Da naj si iščem drugo mater — pravo je Janči — nevedečko je povedao. Notariuš ga pobožajo i odidejo.

V hiši je pa postao saglivi mer. Tudi vōro so stavili, kak je bilo to v navadi, či što merja pri hiši.

Merna tišina je vladala v hiši — a mali Janči je pa denok šlisao glas, šteri me je pravo:

„Išči si mater!“

(Nadeljevanje.)

Križevci. Vsak uradnik je zato nastavljen, da naj svoje delo po svoji moči upravlja. To pa ne najdemo na pošti v Križevci. Poštarica pač pride večkrat ob 10 vori na pošto t. j. v urad. Stranke so mogle čakati večkrat v mrzi i vročini g. poštarico. Dužnost je dužnost, i ta dužnost veže tudi poštarico v Križevci. Zdaj za ednok prosimo go poštarico, da naj natanko obdrži uradne vore, ar či ne, bomo iskali drugod vstvo.

Dužna je li občina dati stanovanje zdravniku zapstoj? V Križevci zdravnik, ki stanuje v občinski hiši, nešče plačati arendo občini, ar madjarskih zakonaj to nejde. V prekmurju so pa avstrijski zakoni, po šteri pa more plačati. Ali se bomo ravnali i ravnalo po madjarski ali po avstrijskih zakoni. — Pri nas je že navada, da se ravna po obojih, kak je bole škodljivo za Prekmurca.

Razglas. Borza dela v Mariboru razglašja sledeče: Brezposelni delavci iz Prekmurja, ki iščejo delo potom podpisane borze deia naj v prijavi navedejo osebne podatke (poklic, rojstno leto, stan in natančen naslov). Profesionisti in nameščenci naj poleg teh podatkov navedejo tudi koliko časa so brez posla in kje so bili zadnjič zaposleni. Poljedelski delavci naj navedejo, ali so pripravljeni vstopiti v delo v drugem kraju kot hlapci, konjarji, volarji itd. Slednjim se naznanja, da sezonskega dela, pri katerem se navodno zaposluje večje število delavcev skupaj, pri borzi dela sedaj ni na razpolago. Ako bo pozneje delo za večje partije na razpolago, se bo prizadete delavce pravočasno obvestilo potom županstev in časopisov.

Sedaj dobijo pri tej borzi dela posel oni poljedelski delavci, ki želijo iti Francijo, kamor se delavce pošilja na način, kakor se je to vršilo pri bivši borzi dela v M. Soboti, to je potem, ko so si preskrbeli potni list. Nadalje dobijo do preklica delo na Francoskem kvalificirani in nekvalificirani rudarji ter nekaj kamnosekov. Za gospodinjstvo osobje (kuharice, sobarice, sluškinje itd.), so prosta mesta po večini vedno na razpolago. Maribor, 20. julija 1926. Borza dela.

Dr. Razlagova slavnost pri Ma-
li Nedelji 100 letnica rojstva in odkritje spomenika se vrši z nedeljo 1. avgusta 1926. ob vsakam vremenu. Spored: 1. Na predvečer: bakljada z godbo, kres; 2. v nedeljo 25. julija ob 4. zjutraj fanfare; 3. ob pol 9. zbirališče gostov, Ljutomerske godbe in požarne brambe na kraju dr. Razlagove rojstne hiše v Radoslavcih; 4. ob pol 10. sprejem Mariborske Glasbene Matice i drugih gostov pešcev iz Žerovinec pri „Mirovih“. 5. ob 10. slovensa sv. maša s predigo (pridiga g. prof. msg. Vreže); 6. ob 11. odkritje spomenika, pozdravi in slavnostni govor dr. Mohoriča; ob 1. banket v „Društvenom domu“ (za priglasene udeležence); 8. ob 3. akademija. Koncert Mariborske Glasbene matice. Alegorijo: Dr. Razlogovo rojstvo; 9. prosta zabava: petje, godba. Zvečer

umetni ogenj. Ob 8. zvečer priredijo dijaki v Društvenom domu burke in šaljive prizore, katerih naj nihče ne zamudi si ogledati in se prav od srca nesmejati. K prav obilni udeležbi vabi vse od blizu in daleč — odbor.

Stara prigodba.

Dalje 9 poglavje 54. vez: »Leta 153. v drugom meseci zapovedavje Alkim, naj se poruši obzidje znotrašnje svete hiže i naj se poderejo dela prorokov i začeo je podirati. Vu onom vremeni vdarjen je bio Alkim i preprečila so se dela njegova i zaprla so se vüsta njegova i žlak ga je vdar, i neje mogeo več spregovoriti reči, niti testamenta napraviti, I vmro je Alkim vu onom vremeni med velikov mukov . . . i nor je bio.«

Prekmurje v senci blaženosti.

Prekmurski klerikalcev vogrski list je pod tem naslovom eden članek prineso. Z toga članka se drugo ne vidi, kak ona velika zagriženost i besnoča proti našoj stranki. Gospodje okoli Kleklove reverende vidijo da njihovo sunce zahaja i zdaj vsako orodje goriponučajo, naj ešče, či samo za mali čas obdržati morejo svojo pozicijo. Tak vadrüjejo, da orodje posveti cil, oni se nezbojijo goriponučati te najbolje grda orodja, naj ž njimi samo svoj cil morejo dosegnuti. Mi ne obečamo tak, kak to klerikalci pišejo, ali z čistov i mirnov dušnovestjov povemo vö to, da je klerikalizem našoj krajini nikaj ne spravo i v bodočnosti ne spravi tudi. I mi, či de nam Bog pomago, resan to ščemo dosegnuti, da vsaki prekmurski človek, delavec dobi pošteno delo i zasluži svojoj držini i sebi vsakdenešnji krüh. Klerikalci z g. Kleklinom mirno gledajo, kak naši kmetje na nikoj idejo, mirno gledajo to, da je brezvestni agentje spravljajo vö v Brazilijo, gdje je tak preveč veliko topjenje i mantra. Či so g. Klekl tak preveč zaljudstvo, kak to radi pišejo v svoji listaj, zakaj se pa te gori ne zemejo kre siromakov, zakaj siromakom ne spravijo zemlo, ali zaslužek v etoj državi, nego se veselijo, gda siromacke v tühinske mesta idejo.

Mi smo resan zato začnoli svoje delo, ar smo vidli, da od tisti zopstom čakamo pomoč, šteri so na to bili pozvani i zavüpani, tudi sopstom od klerikalcev i ravno tak od g. Kleklina. Mi smo resam zato prišli, da bi našemi trpečemi ljudstvi goripošušili britke skuze i zkračili njegove boleče i krvave rane, ar ste

si gospodje okoli klerikalni jaslov to ne šteli včiniti.

I da k tomi drugo ne trbe, kak či se celo Prekmurje organizira v ednoj stranki, je istina. Tak je, mi vsi vküper moremo delati i ne eden proti drugomi, dokeč se nemo razmili, dokeč vsi prekmurci nemo vidli eden v drugom brata i sestro, te čas nikaj bogšega nemoremo čakati. Püstimo, nihajmo tam vse druge stranke, štere so ne z naše dūše i z naše zemle zrasle, nego samo so zato k nam prišle, da bi nas vöpocecale i naslednje bi nas pa na cesti nihale, kak kodiše, šteri so že spoj vöponücale. Samo edno več njim povemo: idite od nas šatanje, mi vas na nücajmo, mi sami ščemo gorizazidati svoje bodočnosti lepo hižo. Zapomnite si gospodje, ki ste na našo zemlo prišli z tühinskim mišljenjom, da je naše trezno prekmursko ljudstvo ne za odajo. Istina je, da nam zdaj žitek drugo ne rodi, kak trnje, kak trpljenje, ali vüpamo se, kak pravi krščeniki, da bode naša bodočnost lepša, da bomo zadovoljni i veseli. To se pa samo tak pokloni notri k nam, či spremenimo tisto pot, po šteroj smo do vsega mao hodili, da ne bomo več na hamišne proroke poslušali, šteri so z tak lepimi i masnimi rečmi prišli k nam, da previdimo, ka so naše prekmurske razmere spoj druge, kak štajarske i kranjske, da previdimo, ka naše dūše štruktura druga, kak slovencev, ar smo mi ne slovinci i nigdar smo tudi ne bili, nego slovenje smo.

Istina je, da smo mi z ljübeznosti stopili pred ljudstvo, ar smo vidli, ka vsaki brezvesten človek vö šče ponücati naše dobro ljudstvo. Ta naša goreča ljübezen je pa na tom, pomagati i delati za naše prekmursko ljudstvo, naj žmeča njegovega tera ležeša postane. Da je naše ljudstvo tak na nikoj prišlo, tomi so krivi vsi brezvestni politični agentje, šteri so se na našoj zemli i z krvi našega ljudstva ščeli obogatiti. Tomi je kriv tudi slovenski klerikalizem i sam Klekl, da smo mi tak oslavljeni i na nikoj spravleni. I ravno te klerikalizem, list Kleklina nam v oči meče, da smo vidli to trpljenje že sedem let i smo se dönok do etoga mao ne genoli.

Vidli smo to vse, ali zato smo se ne genoli, ar smo mislili, da g. Klekl ne dopüsti našo krajino i naše ljudstvo tak na nikoj spraviti. Ali v njem smo se tudi vkanili, on je tudi ne za nas delo, nego za druge, zatühince, ne je meo te moči, da bi njim odkrito povedo, najmreč svojega kluba štajerskim i kranjskim poslancom: prijatelje do etoga mao i dale ne. Bila je njegova stranka na vladi, tistikrat bi dosta dobroga lejko napravilo za naše ljudstvo, ali ne

je to včinio, ar je slab bio, ar je rajši služo tühinske interese, kak pa domače.

Tak se kaže tista blaženost, štero so klerikalci i g. Klekl spravljali za naše ljudstvo. Nigdar so ne za nas, nego vsigdar proti nam bili.

I zdaj pa boli te gospode, da smo mi odprli ljudstvi oči, da mi resam samo za to delamo, naj naše prekmursko ljudstvo zadovoljno, veselo, i blaženo bode. I odkrito vam povemo, da se resan ne bojimo od nikoga druga, kak od Boga, ne niti od trpljenja, od preganjaja, ar v srci z pravicov, v dūši pa z Kristušovim mirom smo oboroženi, Mi samo za našo krajino i za naše prekmursko ljudstvo delamo i bomo delali do zmage. I vsem hamišnim političnim prorokom pa to damo na glas: idite stran, ar se vas je že ljudstvo naveličalo, idite počivat, ar ste ljudstvi samo na kvar.

Podpirajte i naročte si „Naše Novine“.

Moji odgovori: Dr. Némethy Vilmoš.

Jeli je „spekulacija“ odaja? Todl samo g. Klekl pišejo i se pokrijejo tü s rečmi g ministra. Tü ide lüdi za Vaše kruglice. Reči mešatar, spekulacija, i t. d. krijejo edino to reč „kruglica“! Mešetar nije tisti, šteri mesto grofa ali hercega trži, nego pooblaščenec zato, ar sami grof, pa herceg nigdar nouta šla trži, nego si vzameta pooblaščenca. Špekulacija pa nej, či što trži, ali se pogaja, — špekulacija samo to je, či med prodajalca i küpca stopi eden trejti, ar spekulira pri tem na svoje kruglice.

Jeli istina tak pravo g. minister, kak to g. Klekl pišejo? Mogoče, ali nije sigurno. Mogoče zato, ar si je g. minister mogao predstaviti da je istina, ka njim Klekl pripoveda ju. Zato či so stvar g. Klekl falčno raztolmačili, te odpadne odgovor g. ministra, ki je sodnik bio i zasluša sigurno prve lüdi druge stranke, kak bi sodo. Nije pa sigurno, da bi te odgovor dao minister zato, ar so že ednok g. Klekl tudi pravili, da je že učinil g. minister vse, kaj se v pripravi odaje zgodilo. To je vse neistina bila, zato nije sigurno, da bi zdajšnji reči istiniti bili.

Ka pa znači za naše Prekmurske cene pisava od 900 dinarjev. To pišejo g. Klekl, da v Slavoniji pri licitaciji je trzo en plug za 900 dinara. To za naše prekmurske razmere i cene ne znači nikaj,

kak šteč bolša zemlja je tam i to zato ar. —

1. ar je to pri licitaciji, to se pa zna, da pri licitaciji se zemlja najnižje šeca i či nega dosta takših, šteri bi licitali, te se tudi najnižje oda. —

2. to se zgodi ne samo v Slavoniji kde je dosta dobre zemlje a malo kupcov, nego tudi tu v Prekmurji, gde je dosta kupcov pa malo zemlje i ravno zadnjič se je v Lendavi tudi odala zemlja pri birovi na licitaciji plug za 1.000 dinarov.

3. to je pa ne povedano, kakša je ta zemlja, — mogoče edna mlaka pod vodom, kde ne raste nikaj.

Zakaj pa te to naprej nosijo g. Klekl? Ar stvarno neščejo nikaj gučati od agr. reforme i prodaje, nego samo takše naprenosijo, s šterimi bedake li lejko zmotijo i dobijo kruglice od teh. Pameten človek včas uvidi to, da plug zemlje ne more kupiti za 2 ali 3 meter pšenice. 900 dinarov bo pa glih zdaj koštalo 2 meter pšenice, ar že zdaj košta meter 340 dinarov.

Mogoče de sploh za 900 din. dobiti plug. Ja! Mogoče bo! Ali samo te, či se naši penazi tak pobogšajo, da bo meter pšenice koštalo 40—50 dinar. Te niti ne bo mogla zemlja več koštati.

Ka bi značala ta cena zdaj? To, da kipec lahko bi plačal kupnino iz edne četrtine edne letine. Pitajmo g. Klekla, jeli on to želi? Jeli to dušnovestno, pametno i logično more želei, ali pa samo iz politične jeze do svojih „prelubljenih pol. nasprotnikov“ i za svoje „kruglice“ piše.

Valajo zato predpogodbe? To ni eden obstoječi zakon ne zabrani i zato so valjavni i po zakonu o prodaji vežejo kak veleposestvo tak pa kupca brez toga da bi bilo naredbe, da štera oblast mora se v to vmešati.

Ka pa g. minister? Za g. ministra predpiše zakon, da smejo odobriti pogodbo ali pa odbiti, či je cena pretirana. Zato veljavnost i neveljavnost obsodijo samo sami g. minister i to samo te, či se pogodba pismeno sklene i se njim na odobritev predloži.

Ka pa trbe tak za prodajo?

1. da se za ceno za odplačilne rate i za vse drugo veleposestnik i agr. interesent pogodita.

2. da pri subjektivni reviziji agr. urad pripozna dotičnega kupca za agrarnoga interesenta, —

3. da se zemlja z inženierom zmeri i se mapa nariše i

4. da se tak napiše pogodba i pošle se na ministarstvo,

5. da se tam pogodba odobri i,

6. da prve, kak 6 meseci minejo od odobritve računajoči, se tabulejra zemlja na kupca.

Ka znači prvi pogaj? To telko dene, da se veleposestnik i interesent slobodno pogajata glede cene, glede rate i glede vse druge pogoje kak žitna ali zlatna valuta interes, od duga i tak dalje.

Jeli je tu vsaka stranka

slobodna? Ja v toliko, ka nej musaj odati i ne musaj kupiti. V toliko pa ne, ar zakon pomaga siromakom s tem, da pravi da či ne kupi, lahko ostane do končnoga zakona dale arendas tak kak njemi to zakoni prepisujejo; veleposestnika pa stiska z tem, da se ne bo odobrila pogodba, či neda zemlo jako falo.

Ka znači drugi pogoj? To, da prve, kak bi smeo što kupiti, se mora ešče ednok pregledati njegove premoženjske razmere, jeli istina, da je potreben zemlje i či ja, kelko njemi ide po zakoni.

To lahko ide? To pomali ide, ar ljudje lažljivo povejo svoje razmere. Več dece, ali vžojenjene tudi, pa menje zemlje povejo komisiji, pa se to potem mora pa pri gruntnovnicaj i pri katastri pregledavati, — zato se zavleče stvar tak dugo.

Kom je kvar to? Samo siromakom, ar što znori komisijo, dobi več, kak njemi ide i tak menje ostane siromakom.

Kak pa to mogoče? Ar zemlje nej telko, kak lufta, da bi si mogeo vsaki telko pridehniti, kelko njegova pluća gori zemejo. Zato či je v Prekmurji na peldo 16.000 pluga zemlje, štero se more razdeliti za 80 vesnic, te se to razvrže za vsako občino po tem, koliko interesentov dotična občina ma. Potem na edno občino odpadajoča zemlja se deli med občani tak kak što menje zemlo, pa vekšo familijo ma. Či pa eden pove več dece, kak v istini ma pri hiši, pa manje zemlo, kak je njegovo, te on več dobi iz te zemlje, kak pa njegov sosed šteri je po pravici povedao. Tak laž ovlada pravico, — i tak pride, da vsako kortešeranje za kruglice pela do lažljivosti i na kvar poštenim siromakom.

Pa samo tem kvar to? Ne, nego vsakom državljanu, ar to lažljivost kontrolirati da dosta več posla agr. uradam; — s tem se rešitev agr. pitanje ešče na več let zavleče; — morajo biti te uradniki nadalje plačeni od države i ostane porcija ešče duže tak visoka za vsakoga.

Ka znači 3. pogoj? Zakon prepíše merenje zemlje po triangulaciji. To pa mogoče samo tam, gde so že mape. Kde nega mape, tam se mora počakati, dokeč g. minister odločijo, kak se naj tam izvrši meritev. Merenje pa na vsak način potrebno, ar drugače nemre se napraviti pogodbe i nemre se tabulerati. —

Ka znači pogoj 4.? Ka vse to mora se prve izvršiti, samo potem bo mogoče pogodbo napisati i poslati na ministarstvo. Zakon pa direktno zahteva da od edne table se naj vkuper pošlejo pogodbe doli, ne pa vsaka posebno.

Ka znači pogoj 5.? Da g. minister so dužni i opravičeni vsako pogodbo preiskati i či je cena previsoka, ali kaj drugo takšega notri napisano, da bi bilo slabo za interesenta, te to brez pritužbe tudi, tem več pa či je pritožba — ne odobrijo i se morata veleposestnik pa interesen znovač pogoditi.

Na našo reč so se genoli tudi betezniki za Prekmurje!

(Dobili smo sledeče pismo, štero v sledečem Vam damo.)

Velecenjeni gospod!

V zadnjem pismu sam Vam poročo, da odidem na Štajar. Ar pa je bilo preveč božno vreme ne sam odišeo in tudi ne bom šo, nego zdaj že ostanem doma, da si okrepim moje slabo zdravje, da potem leži nastopim težko službo, štera me čaka u našem rojstno kraju; u službo, v šteroj bom mōo ednu cio: »Prekmurje Prekmurcom« — »Bogi ka je božega, narodi kaj je narodnega«. — Za tov idejov mora iti i strmiti ves prekmurški narod, dokler se ne združi u edno močno i zrnagovito falango, štera sigurno izvojuje to pravico »Prekmurje—prekmurcem!«

Naš narod je u takšem položaji, kak so bili plebejci za časa zmagoviti Rimljanov. Plebejci lačni so kričali: »Panem et eircenses« — »Krüh in igre« Naš narod pa kriči: »Krüh i zaslužek! — Plebejci so se združili i so združenom silov tečas bojivali, ka so dosegli svoj cio, šteroga so zasledovali. Na te način se tudi naš prekmurški narod more združiti, da združenov močjov, združenim glasom izvojuje to, ka njemi je najbolje potrebno. — Da se pa to skemprle zgodi trbej napnoti vse sile i ponucati vso spretnost, da se narod odvrne od hinavskih demagogov, njim pokaže hrbet i stopi na novo — rešilno po šteroj pride do svojih pravic — pravoga blagostanja — itd

»Žetva je velka, a delavcov je malo« pravi sv. Evangelium. — I ravno zato bo narod jezera i jezerakrat poplašao trūd onim, šteri ga rešijo propada, v šteroga se že nagible — i se bo vsikdar hvalžno spominjao svojih rešilnih voditelov. —

Ali neje to istina?

Zadnjič sam Vas čakao, da pa je bilo preveč slabo vreme, ne ste mogli priti. — Velka škoda, ka nam je vreme poprečilo sestanek, na šterom bi se vnoge i zato idejo jako važne stvari obravnavale. — Kda pa pridete?

Znam, ka Vi jako dosta dela mate i zato Vam je teško kda šteč priti se, zatoga volo bi jaz pripomno.

Či Vi nemrete le priti, a stvari pa od šterih bi se mogla pogu-

čati so resne i važne, se jaz ta pripelam, da si te tam pogučiva. Včinite pa po svojem, kak mislite Vi, da bi bilo najbogše. Po mojem mišljenju bi bila velka škoda, či bi se stvar zavlekla, zato, ka bi se stem akcija zavirala.

Ka smo začnoli moremo tudi dokončati! . .

Jeli ne bil potreban naš stopaj i ne potrebna naša stranka, či že te betezniki tudi samo za to želejo si zdravje da bojüjejo z nami za Prekmurje?

Naročnino i oglase

za

„Naše Novine“ i „Néplap“ sprejme

Barnabaš Erdőšy

trgovina s papirjem v

Murski Soboti

CRKVENA ULICA.

GOSPODARSTVO.

Tržne cene.

Dolnja-Lendava, 22. jula.

100 kg. pšenice	340 Din
„ „ žita	220 „
„ „ ovsa	180 „
„ „ kukorce	160 „
„ „ hajdine	250 „
„ „ Prosa	210 „

PENEZI.

Zagreb 22. jula.

1 Dolar	56.68 Din
1 Schilling	8 „
1 Češka K.	1.67 „
20 zlati K.	210— „
1 francoski fr.	1.62 „
1000 mađarski K	0.79 „
1 Šveicki fr.	10.98 „
1 italijanska lira	2.02 „
100 dinarov v Zürichu	9.13 Fr.

Živina.

MESO.

1 kg. govedine	13 Din
„ „ teletine	18 „
„ „ svinskoga	18 „
„ „ špeja	24 „
„ „ masti	30 „

Edno jajce 75 par.